

Vårt datum: 2020-02-13

Ert datum: 2019-10-15

Vårt diarienummer: 33-2203/2019 Er beteckning: 1800897

Handläggare

Mugdim Islamovic

Region Skåne

291 89 Kristianstad

region@skane.se

Remiss Revidering av Skånes regionala utvecklingsstrategi (RUS): Det öppna Skåne 2030

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2019-10-15 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande:

SGU medverkade vid dialogmötet i Malmö den 18 november och har därefter fört en diskussion kring dels vad utvecklingsstrategin betyder för SGUs verksamhet, och dels hur SGU kan bidra till Skånes utveckling. SGU ser positivt på helheten i strategin och bidrar/kan bidra till strategin i visionen. Det finns mycket öppna data, plattformar och underlag på SGU (och finns möjlighet att skapa mer data). SGU bidrar därför till Skånes RUS vision 5 som är att stärka digitaliseringen i välfärden.

Offentlig upphandling kan användas som effektivt styrmedel för inköp av klimatsmarta produkter, exempelvis ”grön” cement (genom koldioxidinfångning och lagring sk. CCS), återvinning av bergmaterial, strategiskt placerade täkter för rätt material för rätt ändamål samt minskade masstransporter.

Nedan lyfts ett antal teman som är särskilt relevanta för SGU och som återkopplar till de olika visionerna och målen i Skånes RUS:

Vision 1. Geoturism/kulturell geologi/geologiskt arv

Dessa teman kopplar starkt mot Skånes RUS Vision 1, Mål 4 Stärka möjligheten till livslångt lärande och Mål 5 Skapa en attraktiv närmiljö med tillgänglig rekreation.

SGU fick nyligen ett regeringsuppdrag där en rapport publicerades i oktober 2019 ”Kulturell geologi – ett sätt att utveckla kulturmiljöarbetet” Kulturell geologi är ett område där geologins betydelse för människan blir belyst. Det är en helhetssyn där geologin och kulturmiljön inte kan ses som skilda från varandra. Rapporten finns att läsa här:

<http://resource.sgu.se/produkter/regeringsrapporter/2019/RR1903.pdf>

I Skåne finns flera exempel på kulturell geologi med bland annat diabasbrott med kulturhistoriskt museum och industrihistoria i Östra Göinge (samt Komstadkalksten, Alunskifferbrott mm). Bevarandet av dessa geologiska platser skapar förutsättningar för ett livslångt lärande.

Skåne har dessutom två nationalparker med stark geologisk koppling: Stens Huvud och Söderåsen med Kopparhatten. Här finns möjlighet till attraktiv miljö och rekreation.

Under detta tema vill SGU också framföra att vid efterbehandling av täkter kan man ta tillvara på ny uppkommen miljö som ett alternativ till återställning. Exempel på detta finns i Skåne från Limhamns kalkbrott som ger plats till bygge av bostäder i kombination med ett naturreservat och Dalby stenbrott som blivit en badplats.

Vision 2. Hållbar materialförsörjning – grus, sand, krossberg och återvunna massor

Skånes RUS vision 2, mål 7 vill stimulera övergången till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Här är materialförsörjningsfrågan vid bygg- och anläggning ett särskilt prioriterad område under Agenda 2030. SGU anser att processer och rutiner för exempelvis någon form av registrering av byggmassors ursprung skulle öka förutsättningarna för övergång till cirkulära flöden inom bygg och anläggning. Infrastruktur är något som flera av Skånes RUS visioner tar upp och här är geologin central, med geologisk kunskap om hur vi utvinner rätt material på rätt ställe, då vi behöver försörja växande regioner och städer med byggmaterial. En ökad användning av krossberg som ersättning för naturgrus är redan på gång, men det behövs även en ökad återvinning av massor och bergmaterial för att nå hållbarhetsmålen. Vidare ger kunskap om Skånes geologiska förutsättningar och dess geologi och resurser bra förutsättningar för att stärka utvecklingen och driva företag, som är mål 4 i vision 2.

Vision 3 och 4. Koldioxidlagring (CCS), materialförsörjning, gruvor

Skånes RUS vision 3, mål 5 vill planera i samverkan för en hållbar mark- och vattenanvändning och Skånes RUS vision 4 vill säkra Skåne en frisk miljö och en hållbar resursanvändning. Även här är materialförsörjningsfrågan av stor betydelse, båda gällande ballastprodukter men även i samband med utvinning av råvaror från gruvor. Båda är avgörande för en hållbar samhällsplanering och en hållbar användning av mark- och vattenresurser.

Inom en hållbar mark- och vattenanvändning kan även möjligheten till geoenergi och geotermi lyftas. Skåne har inom vissa områden mycket gynnsamma förutsättningar för geotermi från stora djup och generellt goda förutsättningar för marknära geoenergi både från berggrunden och grundvatten.

För en frisk miljö behövs bland annat minskade utsläpp. Detta kan uppnås med ett flertal åtgärder, exempelvis geoenergi och vindkraft. Den enda åtgärden som kan ta ut koldioxid från atmosfären och lagra det permanent, är CCS med geologisk lagring av koldioxid. Vision 4, mål 1 vill verka för ett klimatneutralt och fossilbränslefritt Skåne. För detta behövs bland annat minskade masstransporter, vilket igen är beroende på en hållbar materialförsörjning med en bra geologiska underlag som exempelvis bergkvalitetskartor.

Vision 5. Vattenförsörjning

Skånes RUS vision 3 mål 5 lyfter behovet av en hållbar användning av vattenresurser inom regionen. Skåne har på ett nationellt plan stora grundvattenresurser både i jord och i den sedimentära berggrunden, men efterfrågan på ett grundvatten av god kvalitet är samtidigt mycket stor i regionen. För att bibehålla en god tillgång på ett grundvatten som inte är påverkat av mänskliga föroreningar och att inte grundvattentillgångarna överutnyttjas krävs en god planering och vattenresurshushållning. I ett

förändrat klimat, med både risker och möjligheter för vattenresurserna i regionen, krävs att både planer och övervakning är uppdaterad och utvärderas löpande.

Vision 6. Infrastruktur

Skånes RUS vision 6, mål 3 vill stärka den internationella tillgängligheten, och mål 5 vill samverka strategiskt på nationella och internationella arenor. För detta behövs en effektiv infrastruktur för exempelvis transport, kraft- och gasledning, vindkraftverk, koldioxidlagring och inte minst kunskap.

Beslut i detta ärende har fattats av Avdelningschef Samhällsplanering, Lars-Inge Larsson.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Gry Møl Mortensen, Mattias Gustafsson, och Paula Lindgren, samt hållbarhetsstrateg Olof Taromi Sandström deltagit. Enhetschef Mugdim Islamovic har varit föredragande

Lars-Inge Littlewood Larsson

Mugdim Islamovic

